

Ohrožené druhy ptactva Radovesické výsypky u Bíliny (severozápadní Čechy)

Endangered bird species of Radovesická spoil heap near Bílina (northwestern Bohemia)

Jiří Vaník & Anna Vaníková

Vaník Jiří, Zabušany 83, Zabušany 417 71, gothig@seznam.cz;
Vaníková Anna, Zabušany 83, Zabušany 417 71, apikesova@seznam.cz

Abstract: Birds of Radovesice spoil heap in northwestern Bohemia (distr. Teplice) were studied. This outer spoil heap of Bílina brown coal mine is in the final phase of reclamation process and its area is 1653 ha. This article focuses only on the protected species and those on the Red list. The highest bird species diversity is especially found on two non reclaimed experimental sites: northern (called „severní sukcese“) is 20 ha large and southern (called „jižní sukcese“) is 34 ha large. Our survey used data from year 2017. It contains field observations, visual and acoustic observations, monitoring of nesting species and birds ringing. In total, 30 of endangered species were recorded. It consist of 17 breeding species, 11 non-breeding species and 2 migratory species.

Keywords: Radovesice spoil heap, birds, succession area, endangered bird species, Most basin

Úvod

Radovesická výsypka, která je jednou z nejrozsáhlejších výsypkových ploch v Mostecké pánvi, je v posledních letech cílem řady přírodovědných průzkumů. Ačkoliv se jedná o ornitologicky poměrně atraktivní území, dosud bylo o zdejší avifauně publikováno poměrně málo údajů. Ornitologický průzkum zaměřený na aktuální výskyt zvláště chráněných a ohrožených druhů zde v roce 2017 prováděla Ornitologická skupina při Bílinské přírodovědné společnosti (ornitologickou činnost zde však provádí již od roku 2008, mimo jiné zde také ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou v Praze dlouhodobě rozšiřuje hnízdní možnosti vyvěšováním hnízdních budek). Výsledky svého průzkumu předkládáme v této práci.

Popis zkoumaného území

Radovesická výsypka se nachází v severozápadních Čechách nedaleko Bíliny a je vnější výsypkou hnědouhelného dolu Bílina Severočeských dolů a.s., na níž probíhají závěrečné rekultivační práce. Rozkládá se na ploše 1653 ha. Sypání skrývky zde bylo ukončeno v roce 2003 a poslední rekultivační práce započaly roku 2011. Na většině území byly použity lesnická a zemědělská rekultivace, doplněné o rekultivaci hydrologickou. U lesnické rekultivace mají největší zastoupení javory, lípy (*Acer* spp.), jasany (*Fraxinus excelsior*), borovice (*Pinus* spp.) a modřiny (*Larix decidua*). Nejstarší porosty v severozápadní části výsypky jsou přes 20 let staré, ty nejmladší jsou z přelomu let 2017/2018 (SEVEROČESKÉ DOLY A.S. 2018, HROBČICE 2018).

Údržba těchto porostů spočívá především v ochraně přes okusem zvěří, pravidelné prořezávce a kosením bylinného porostu kolem mladší výsadby. Zemědělskou rekultivací představují 2× ročně

sekané louky. Hydrologická rekultivace zahrnuje několik retenčních nádrží a tzv. nebeská jezírka, což jsou menší bezodtoké vodní plochy samovolně vytvořené sesedáním terénu. V roce 2017 byla upravena a zprovozněna komunikace spojující Bílinu s Kostomlaty pod Milešovkou. Dvě plochy, tzv. severní (20 ha) a jižní sukcese (34 ha), byly vyloučeny z rekultivací. Většinu území těchto dvou ploch tvoří malá jezírka a bezodtoké tůňky s menšími porosty rákosu a orobince v prohlubních a při březích, a terénní vyvýšeniny, které pozvolna zarůstají dřevinami, především břízou bělokorou (*Betula pendula*). Tyto sukcesní plochy jsou ponechány čistě přirozenému vývoji bez rekultivační činnosti (KABRNA 2015).

Metodika

Průzkum proběhl v roce 2017 ve třech obdobích: (1) zima a jarní tah, (2) hnízdní období a (3) podzimní tah. Rozdělení období je závislé na jednotlivých druzích, obecně jsme přijali zimu a jarní tah od poloviny listopadu do poloviny dubna, hnízdní období od poloviny dubna do poloviny srpna a podzimní tah od poloviny srpna do konce října. Zaměřili jsme se na prokázání výskytu zvláště chráněných druhů. Pro každé ze tří období jsme zvolili jiné metody sledování. V zimě a při jarním tahu jsme vzhledem k počasí a neefektivnosti odchytů prováděli pouze pozorování a území Radovesické výsypky jsme našťežovali obvykle 2× týdně. V hnízdním období a při podzimním tahu jsme průzkum prováděli především pomocí odchytů v rámci kroužkování ptáků. Pravidelné kroužkování bylo prováděno v prostoru jižní sukcese vždy 2× na každé ze dvou vybraných částí během hnízdního období, použito bylo 120 a 180 metrů sítí. Další odchty byly cíleně zaměřeny na jednotlivé druhy, zejména pak na monitoring slavíka modráčka středoevropského (*Luscinia svecica cyanecula*) a krutihlava obecného (*Jynx torquilla*). V hnízdním období jsme návštěvy lokalit prováděli 3–4× týdně a při podzimním tahu 2× týdně.

Nomenklatura odpovídá Atlasu hnízdního rozšíření ptáků v České republice (ŠTASTNÝ, BEJČEK & HUDEC 2006). Stupeň ochrany jednotlivých druhů je uveden podle platných právních předpisů (ANONYMUS 2013), současný stupeň ohrožení pak podle Červeného seznamu ptáků České republiky (ŠTASTNÝ, BEJČEK & NĚMEC 2017).

Použité zkratky

stupeň ohrožení podle vyhlášky č. 395/1992 Sb. k Zákonu o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb.

(ANONYMUS 2013):

§1	= kriticky ohrožený druh
§2	= silně ohrožený druh
§3	= ohrožený druh

stupeň ohrožení podle Červeného seznamu ptáků České republiky (ŠTASTNÝ, BEJČEK & NĚMEC 2017):

CR	= kriticky ohrožený druh (critically endangered)
EN	= ohrožený druh (endangered)
VU	= zranitelný druh (vulnerable)
LC	= málo dotčený druh (least concern)
NT	= téměř ohrožený druh (near threatened)

Výsledky a diskuse

Bekasina otavní (*Gallinago gallinago*) [§2, EN]

Pozorována pouze při podzimním tahu na okraji jižní sukcese. Bekasina otavní nepoččetně hnízdí na většině území České republiky (500–800 hnízdicích párů).

Nálezová data:

30.VIII.2017, 50°32'10,396"N, 13°50'31,149"E, 1 ex., sukcesní plocha s jezírky a rákosinami.

Bělořit šedý (*Oenanthe oenanthe*) [§2, EN]

Na Radovesické výsypce se vyskytuje několik jedinců v oblasti mezi sukcesními plochami, kde se pohybují na oplocenkách a kamenných hromadách. Početněji se bělořit šedý vyskytuje pouze na jižní Moravě a v severozápadních Čechách (celkem 200–400 hnízdicích párů). Početnost v prostoru Radovesické výsypky 1–2 hnízdicí páry.

Nálezová data:

15.V.2017, 50°32'27,211"N, 13°49'54,798"E, 3 ex.; 18.VI.2017, 50°32'27,211"N, 13°49'54,798"E, 2 ex.; 31.VII.2017, 50°32'27,211"N, 13°49'54,798"E, 1 ex.; 15.VIII.2017, 50°32'27,211"N, 13°49'54,798"E, 2 ex., vždy na oplocence s mladou výsadbou; 15.V.2017, 50°32'20,829"N, 13°49'13,239"E, 1 pár; 31.VII.2017, 50°32'20,829"N, 13°49'13,239"E, 1 ex., vše deponie stavebního kamení; 15.IX.2017, 1 ex., 50°32'9,930"N, 13°50'38,829"E, hromady naskládané opuky.

Bramborníček černohlavý (*Saxicola rubicola*) [§3, VU]

Obývá hojně celé území Radovesické výsypky. Především louky, okraje cest, kraje sukcesních ploch a oplocenky. Bramborníček černohlavý se hojně vyskytuje na Moravě a v severozápadních Čechách (celkem 2500–5000 hnízdicích párů). Početnost v prostoru Radovesické výsypky 40–60 hnízdicích párů.

Nálezová data:

3.VI.2017, 50°32'13.366"N, 13°50'26.399"E, 2 adultní ♂♂; 16.VII.2017, 50°32'13.366"N, 13°50'26.399"E, 2 adultní ♂♂ + 1 juvenilní ex., vždy sukcesní plocha se strmými svahy a terénními nerovnostmi porostlá vysokými travinami a bodláky; 12.VIII.2017, 50°32'55.443"N, 13°51'6.569"E, 3 juvenilní ex., zavodněný příkop s porostem rákosí; 15.V.2017, 50°32'27,211"N, 13°49'54,798"E, 2 adultní ♂♂ + 1 adultní ♀; 18.VI.2017, 50°32'27,211"N, 13°49'54,798"E, 3 adultní ♂♂; 31.V.2017, 50°32'27,211"N, 13°49'54,798"E, 2 adultní ♂♂ + 10 juvenilní ex.; 15.VIII.2017, 50°32'27,211"N, 13°49'54,798"E, 12 ex. vždy oplocenka s mladou výsadbou; 15.V.2017, 50°32'20,829"N, 13°49'13,239"E, 1 pár; 31.VII.2017, 50°32'20,829"N, 13°49'13,239"E, 1 adultní ♂♂ + 2 juvenilní ex., vždy deponie stavebního kamení; 15.V.2017, 50°33'35.270"N, 13°48'54.003"E, 2 adultní ♂♂; 25.V.2017, 50°31'59.620"N, 13°49'24.459"E, 2 adultní ♂♂; 30.6.2017, 50°31'59.620"N, 13°49'24.459"E, 1 adultní ♂; 2.VIII.2017, 50°33'35.270"N, 13°48'54.003"E, 2 adultní ♂♂ + 3 juvenilní ex.; 18.VI.2017, 50°33'35.270"N, 13°48'54.003"E, 1 pár; 15.VIII.2017, 50°31'59.620"N, 13°49'24.459"E, 2 juvenilní ex., vždy okraj lesnické výsadby a přechod do volného prostoru (travní porosty, cesty); 15.V.2017, 50°33'5.637"N, 13°50'22.728"E, 1 pár + 1 adultní ♂; 15.V.2017, 50°32'56.381"N, 13°51'26.145"E, 1 adultní ♂; 15.V.2017, 50°32'50.490"N, 13°50'53.038"E, 2 adultní pár + 1 adultní ♀; 15.V.2017, 50°32'32.538"N, 13°51'5.545"E, 4 adultní ♂♂ + 3 adultní ♀♀; 25.V.2017, 50°31'52.886"N, 13°51'13.487"E, 3 adultní ♂♂ + 1 adultní ♀; 25.V.2017, 50°32'10.374"N, 13°50'47.297"E, 2 adultní ♂♂; 25.V.2017, 50°32'24.402"N, 13°50'27.876"E, 5 adultní ♂♂ + 3 adultní ♀♀; 15.V.2017, 50°32'29.171"N, 13°48'32.371"E, 1 pár; 18.VI.2017, 50°33'5.637"N, 13°50'22.728"E 1 adultní ♀; 18.VI.2017, 50°32'56.381"N, 13°51'26.145"E, 1 pár; 18.VI.2017, 50°32'50.490"N, 13°50'53.038"E, 3 páry; 18.VI.2017, 50°32'32.538"N, 13°51'5.545"E, 4 páry; 30.VI.2017, 50°31'52.886"N, 13°51'13.487"E, 3 páry; 30.VI.2017, 50°32'10.374"N, 13°50'47.297"E, 4 páry + 1 adultní ♂; 30.VI.2017, 50°32'24.402"N, 13°50'27.876"E, 2 páry + 1 adultní ♀; 18.VI.2017, 50°32'29.171"N, 13°48'32.371"E, 1 adultní ♂; 2.VIII.2017, 50°33'5.637"N, 13°50'22.728"E, 2 adultní ♂♂ + 1 adultní ♀ + 5 juvenilních ex.; 2.VIII.2017, 50°32'56.381"N, 13°51'26.145"E, 1 pár + 2 juvenilní ex.; 2.VIII.2017, 50°32'50.490"N, 13°50'53.038"E, 3 páry + 15 juvenilních ex.; 2.VIII.2017, 50°32'32.538"N, 13°51'5.545"E, 2 adultní ♂♂ + 3 adultní ♀♀ + 10 juvenilních ex.; 15.VIII.2017, 50°31'52.886"N, 13°51'13.487"E, 2 páry + 6 juvenilních ex.; 15.VIII.2017, 50°32'10.374"N, 13°50'47.297"E, 1 pár + 2 juvenilní ex.; 15.VIII.2017, 50°32'24.402"N, 13°50'27.876"E, 2 páry + 5 juvenilních ex.; 2.VIII.2017,

50°32'29.171"N, 13°48'32.371"E, 1 pár + 2 juvenilní ex., vždy mladá lesnická výsadba; 25.V.2017, 50°32'16.079"N, 13°50'7.424"E, 3 páry; 30.VI.2017, 50°32'16.079"N, 13°50'7.424"E, 3 páry; 15.VIII.2017, 50°32'16.079"N, 13°50'7.424"E, 3 páry + 8 juvenilních ex., vždy okraj sukcesní plochy s terénními kompresemi, travinami, bodláky a soliterními mladými stromky.

Bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*) [§3, LC]

Tento druh hnízdí především na rozvolněných okrajích jižní sukcese, dále pak rádí bramborníček využívají nově vzniklé oplocenky v údolíčku mezi sukcesními plochami a na jižním okraji Radovesické výsypky. V dolní rekultivované části výsypky se bramborníček hnědý vyskytuje jen ojediněle. Bramborníček Hnízdí hojně po celém území České republiky, menší početnost je pouze na jižní Moravě (celkový počet 15 000–30 000 hnízdicích párů). Početnost v prostoru Radovesické výsypky 30–50 hnízdicích párů.

Nálezová data:

16.VII.2017, 50°32'55.443"N, 13°51'6.569"E, 4 juvenilní ex.; 31.VII.2017, 50°32'12.188"N, 13°51'7.256"E, 28 juvenilních ex., vždy podmáčený příkop s rákosinou; 15.V.2017, 50°32'27.211"N, 13°49'54.798"E, 4 ex.; 18.VI.2017, 50°32'27.211"N, 13°49'54.798"E, 5 ex.; 31.VII.2017, 50°32'27.211"N, 13°49'54.798"E, 9. ex.; 15.VIII.2017, 50°32'27.211"N, 13°49'54.798"E, 13 ex., vždy oplocenka s mladou výsadbou; 15.V.2017, 50°32'20.829"N, 13°49'13.239"E, 1 ex.; 31.VII.2017, 50°32'20.829"N, 13°49'13.239"E, 2 ex., vždy deponie stavebního kamení; 15.V.2017, 50°33'5.637"N, 13°50'22.728"E, 4 ex.; 15.V.2017, 50°32'56.381"N, 13°51'26.145"E, 2 ex.; 15.V.2017, 50°32'50.490"N, 13°50'53.038"E, 6 ex.; 25.V.2017, 50°31'52.886"N, 13°51'13.487"E, 7 ex.; 25.V.2017, 50°32'10.374"N, 13°50'47.297"E, 9 ex.; 25.V.2017, 50°32'24.402"N, 13°50'27.876"E, 5 ex.; 18.VI.2017, 50°33'5.637"N, 13°50'22.728"E, 3 ex.; 18.VI.2017, 50°32'56.381"N, 13°51'26.145"E, 1 ex.; 8.VI.2017, 50°32'50.490"N, 13°50'53.038"E, 7 ex.; 30.VI.2017, 50°31'52.886"N, 13°51'13.487"E, 5 ex.; 30.VI.2017, 50°32'10.374"N, 13°50'47.297"E, 6 ex.; 30.VI.2017, 50°32'24.402"N, 13°50'27.876"E, 5 ex.; 2.VIII.2017, 50°33'5.637"N, 13°50'22.728"E, 6 ex.; 2.VIII.2017, 50°32'56.381"N, 13°51'26.145"E, 4 ex.; 2.VIII.2017, 50°32'50.490"N, 13°50'53.038"E, 21 ex.; 15.VIII.2017, 50°31'52.886"N, 13°51'13.487"E, 6 ex.; 15.VIII.2017, 50°32'10.374"N, 13°50'47.297"E, 13 ex.; 15.VIII.2017, 50°32'24.402"N, 13°50'27.876"E, 11 ex., vždy mladá lesnická výsadba; 15.V.2017, 50°32'32.538"N, 13°51'5.545"E, 11 ex.; 18.VI.2017, 50°32'32.538"N, 13°51'5.545"E, 12 ex.; 2.VIII.2017, 50°32'32.538"N, 13°51'5.545"E, 19 ex., vždy mladá lesnická výsadba s neudržovaný travní porostem a příkopem; 25.V.2017, 50°31'59.620"N, 13°49'24.459"E, 2 ex.; 30.VI.2017, 50°31'59.620"N, 13°49'24.459"E, 1 ex.; 15.VIII.2017, 50°31'59.620"N, 13°49'24.459"E, 4 ex., vždy přechod travního porostu do lesnické výsadby; 15.V.2017, 50°33'40.504"N, 13°47'47.054"E, 7 ex.; 18.VI.2017, 50°33'40.504"N, 13°47'47.054"E, 10 ex.; 2.VIII.2017, 50°33'40.504"N, 13°47'47.054"E, 15 ex., vždy travní porost s okrajovým příkopem.

Břehule říční (*Riparia riparia*) [§3, NT]

Jediné pozorování břehule říční bylo na nocovišti na jižní sukcesi. Tento druh hnízdí v koloniích na jižní Moravě, v jižních a středních Čechách (15 000–30 000 hnízdicích párů).

Nálezová data:

30.VIII.2017, 50°32'11.023"N, 13°50'27.442"E, 1 juvenilní ex., sukcesní plocha s jezírky a rákosím.

Husa velká (*Anser anser*) [VU]

Husa velká byla na Radovesické výsypce pozorována pouze 2× a to v období jarního tahu. Na severní sukcesi na největší zdejší vodní ploše byli pozorováni 2 jedinci a v údolíčku mezi sukcesními plochami bylo pozorováno 5 jedinců. Husa velká hnízdí početněji na jižní Moravě, v jižních a východních Čechách (celkem 670–800 hnízdicích párů).

Nálezová data:

13.V.2017, 50°32'58,860"N, 13°49'53,910"E, 2 ex., vodní plocha s rákosím; 3.IV.2017, 50°32'27,345"N, 13°50'16,621"E, 5 ex., travnatý porost vedle vodní plochy.

Chřástal kropenatý (*Porzana porzana*) [§2, EN]

Pozorován pouze při podzemním tahu na okraji jižní sukcesní plochy. Chřástal kropenatý se vyskytuje především v jižních Čechách a na jižní Moravě, je velmi málo početný (40–80 hnízdicích párů).

Nálezová data:

30.VIII.2017, 50°32'10,396"N, 13°50'31,149"E, 1 ex. + 2 juvenilní ex., sukcesní plocha s jezírky a rákosinami.

Chřástal vodní (*Rallus aquaticus*) [§2, VU]

Chřástal vodní hnízdí v všech vodních nádržích s dostatečně rozsáhlým porostem rákosí po celém území Radovesické výsypky. Hnízdění je známo z celého území České republiky, nejvíce z jižních a východních Čech (celkem 600–1200 hnízdicích párů). Početnost v prostoru Radovesické výsypky 15–20 hnízdicích párů.

Nálezová data:

25.IV.2017, 50°33'28.149"N, 13°48'3.600"E, 1 ex.; 30.VI.2017, 50°33'28.149"N, 13°48'3.600"E, 1 ex.; 31.VII.2017, 50°33'28.149"N, 13°48'1.901"E, 1 ex.; 25.IV.2017, 50°32'49.866"N, 13°49'58.699"E, 3 ex.; 15.V.2017, 50°32'49.866"N, 13°49'58.699"E, 4 ex.; 20.VI.2017, 50°32'49.866"N, 13°49'58.699"E, 2 ex.; 18.VII.2017, 50°32'49.866"N, 13°49'58.699"E, 4 ex.; 25.IV.2017, 50°32'35.336"N, 13°50'20.946"E, 2 ex.; 30.VI.2017, 50°32'35.336"N, 13°50'20.946"E, 2 ex.; 25.IV.2017, 50°32'29.249"N, 13°50'28.053"E, 2 ex.; 30.VI.2017, 50°32'29.249"N, 13°50'28.053"E, 1 ex.; 2.VIII.2017, 50°32'29.249"N, 13°50'28.053"E, 2 ex.; 25.IV.2017, 50°32'10.789"N, 13°50'24.963"E, 7 ex.; 15.V.2017, 50°32'10.789"N, 13°50'24.963"E, 2 ex.; 7.VI.2017, 50°32'10.789"N, 13°50'24.963"E, 1 ex.; 10.VI.2017, 50°32'10.789"N, 13°50'24.963"E, 3 ex.; 18.VII.2017, 50°32'10.789"N, 13°50'24.963"E, 5 ex.; 15.V.2017, 50°31'46.435"N, 13°49'37.688"E, 2 ex.; 18.VII.2017, 50°31'46.435"N, 13°49'37.688"E, 1 ex.; 2.VIII.2017, 50°31'46.435"N, 13°49'37.688"E, 1 ex.; 25.VIII.2017, 50°31'46.435"N, 13°49'37.688"E, 2 ex.; 4.IX.2017, 50°31'46.435"N, 13°49'37.688"E, 1 ex.; 18.VII.2017, 50°31'55.077"N, 13°51'38.503"E, 1 ex., vždy vodní plocha s orobincem a rákosím; 25.IV.2017, 50°32'48.099"N, 13°50'23.418"E, 3 ex.; 25.V.2017, 50°32'48.099"N, 13°50'23.418"E, 3 ex.; 8.VII.2017, 50°32'48.099"N, 13°50'23.418"E, 3 ex.; 5.V.2017, 50°31'55.273"N, 13°50'26.199"E, 1 ex.; 25.VIII.2017, 50°31'55.273"N, 13°50'26.199"E, 1 ex.; 15.V.2017, 50°31'54.684"N, 13°49'59.008"E, 2 ex.; 25.VIII.2017, 50°31'54.684"N, 13°49'59.008"E, 2 ex., vždy podmáčené rákosí.

Jíříčka obecná (*Delichon urbicum*) [NT]

Tento druh využívá veškeré vodní plochy na Radovesické výsypce ke sběru potravy.

Nálezová data:

15.V.2017, 50°32'29.547"N, 13°50'27.432"E, cca 50 ex.; 25.V.2017, 50°32'14.023"N, 13°50'27.873"E, cca 50 ex.; 25.V.2017, 50°31'51.391"N, 13°49'25.929"E, cca 30 ex.; 10.VI.2017, 50°32'25.059"N, 13°48'34.872"E, cca 20 ex.; 10.VI.2017, 50°33'29.476"N, 13°47'58.088"E, cca 100 ex.; 10.VI.2017, 50°31'51.391"N, 13°49'25.929"E, cca 70 ex.; 18.VII.2017, 50°32'29.547"N, 13°50'27.432"E, cca 100 ex.; 18.VII.2017, 50°32'14.023"N, 13°50'27.873"E, cca 20 ex., vodní plocha; 18.VII.2017, 50°33'29.476"N, 13°47'58.088"E, cca 40 ex.; 15.VIII.2017, 50°32'29.547"N, 13°50'27.432"E, cca 60 ex.; 15.VIII.2017, 50°33'29.476"N, 13°47'58.088"E, cca 30 ex., vždy vodní plocha.

Konipas luční (*Motacilla flava*) [§2, VU]

Vyskytuje se především v horní části výsypky na kosených loukách a přilehlých oplocenkách, zarostlých příkopech a na okraji jižní sukcese. Konipas luční hnízdí hojněji na jižní Moravě, středních a severozápadních Čechách (celkem 800–1600 hnízdicích párů). Početnost v prostoru Radovesické výsypky 10–15 hnízdicích párů.

Nálezová data:

15.V.2017, 50°32'27,211"N, 13°49'54,798"E, 1 ex.; 18.VI. 2017, 50°32'27,211"N, 13°49'54,798"E, 1 ex.; 31.VII.2017, 50°32'27,211"N, 13°49'54,798"E, 2 ex.; 2.VIII.2017, 50°32'27,211"N, 13°49'54,798"E, 2 ex. + 4 juvenilní ex.; 15.V.2017, 50°33'5.637"N, 13°50'22.728"E, 1 ex.; 25.V.2017, 50°32'24.402"N, 13°50'27.876"E, 2 ex.; 15.V.2017, 50°32'50.490"N, 13°50'53.038"E, 3 ex.; 15.V.2017, 50°32'32.538"N, 13°51'5.545"E, 3 ex.; 18.VI.2017, 50°33'5.637"N, 13°50'22.728"E, 1 ex.; 30.VI.2017, 50°32'24.402"N, 13°50'27.876"E, 2 ex.; 18.VI.2017, 50°32'50.490"N, 13°50'53.038"E, 3 ex.; 18.VI.2017, 50°32'32.538"N, 13°51'5.545"E, 4 ex.; 2.VIII.2017, 50°33'5.637"N, 13°50'22.728"E, 1 ex. + 2 juvenilní ex.; 15.VIII.2017, 50°32'24.402"N, 13°50'27.876"E, 1 ex. + 6 juvenilních ex.; 2.VIII.2017, 50°32'50.490"N, 13°50'53.038"E, 8 juvenilních ex.; 2.VII.2017, 50°32'32.538"N, 13°51'5.545"E, 4 juvenilní ex., vždy oplocenkou s mladou výsadbou.

Krutihlav obecný (*Jynx torquilla*) [§2, VU]

Krutihlav obecný se hojně vyskytuje po celém území Radovesické výsypky a ke svému hnízdění využívá hnízdní budky, které jsou vyvěšovány na mladých výsypkových porostech ve spolupráci s Doly Bílina, a.s. V České republice se vyskytuje běžně, nejvíce na jižní Moravě a v severozápadních Čechách (celkem 2000–4000 hnízdicích párů). V prostoru Radovesické výsypky hnízdí 30–35 párů.

Nálezová data:

14.IV.2017, 50°31'52,4"N, 13°50'10,4"E, 2 ex.; 27.IV.2017, 50°33'34,1"N, 13°47'54,4"E, 2 ex.; 30.V.2017, 50°33'40,4"N, 13°47'40,4"E, 1 ex.; 30.V.2017, 50°33'35,4"N, 13°47'53,6"E, 1 ex.; 30.V.2017, 50°33'44,8"N, 13°47'27"E, 1 ex.; 30.V.2017, 50°32'50,5"N, 13°48'54,0"E, 1 ex.; 30.V.2017, 50°32'02,5"N, 13°49'52,5"E, 1 ex.; 30.V.2017, 50°33'04,6"N, 13°49'30,8"E, 1 ex.; 2.V.2017, 50°31'52,0"N, 13°49'41,4"E, 1 ex.; 2.V.2017, 50°31'51,8"N, 13°49'59,5"E, 1 ex.; 18.V.2017, 50°32'11,8"N, 13°48'38,2"E, 1 ex.; 18.V.2017, 50°31'51,4"N, 13°50'34,2"E, 1 ex.; 6.VI.2017, 50°32'11,8"N, 13°48'38,2"E, 9 pullus (nevzletné mládě); 9.VI.2017, 50°33'41,5"N, 13°47'20,0"E, 6 pullus; 9.V.2017, 50°33'38,9"N, 13°47'28,8"E, 9 pullus; 9.VI.2017, 50°33'36,5"N, 13°47'34,0"E, 1 ex.; 9.VI.2017, 50°32'33,5"N, 13°48'28,1"E, 5 pullus; 9.VI.2017, 50°31'52,4"N, 13°50'10,4"E, 6 pullus; 9.VI.2017, 50°31'52,7"N, 13°50'45,7"E, 7 pullus; 9.VI.2017, 50°32'02,5"N, 13°49'52,5"E, 10 pullus; 9.VI.2017, 50°33'35,4"N, 13°47'53,6"E, 11 pullus; 9.VI.2017, 50°33'44,8"N, 13°47'27"E, 9 pullus; 16.VI.2017, 50°33'53,6"N, 13°47'03,8"E, 1 ex.; 16.VI.2017, 50°33'36,5"N, 13°47'34,0"E, 6 pullus; 16.VI.2017, 50°33'40,4"N, 13°47'40,4"E, 8 pullus; 16.VI.2017, 50°31'52,0"N, 13°49'41,4"E, 5 pullus; 16.VI.2017, 50°31'51,4"N, 13°50'34,2"E, 7 pullus; 16.VI.2017, 50°32'03,3"N, 13°50'08,0"E, 4 pullus + 1 ex.; 16.VI.2017, 50°33'04,6"N, 13°49'30,8"E, 5 pullus; 20.VI.2017, 50°32'55,8"N, 13°51'30,7"E, 1 ex.; 23.VI.2017, 50°31'51,8"N, 13°49'59,5"E, 1 ex.; 23.VI.2017, 50°32'02,5"N, 13°49'52,5"E, 1 ex.; 30.VI.2017, 1 ex.; 30.VI. 2017, 50°32'11,8"N, 13°48'38,2"E, 1 ex.; 30.VI.2017, 50°31'51,8"N, 13°49'59,5"E, 1 ex.; 11.VII.2017, 50°33'43,1"N, 13°47'16,2"E, 1 ex.; 11.VII.2017, 50°32'11,8"N, 13°48'38,2"E, 1 ex.; 11.VII.2017, 50°32'02,5"N, 13°49'52,5"E, 1 ex.; 11.VII.2017, 50°33'09,0"N, 13°49'46,0"E, 1 ex.; 13.VII.2017, 50°31'52,4"N, 13°50'10,4"E, 6 pullus; 13.VII.2017, 50°31'51,8"N, 13°49'59,5"E, 4 pullus; 17.VII. 2017, 50°32'59,9"N, 13°48'22,0"E, 6 pullus; 20.VII.2017, 50°33'43,1"N, 13°47'16,2"E, 4 pullus; 20.VII.2017, 50°33'30,8"N, 13°48'02,04"E, 8 pullus; 21.VII.2017, 50°32'11,8"N, 13°48'38,2"E, 1 ex.; 21.VII. 2017, 50°32'02,5"N, 13°49'52,5"E, 6 pullus; 12.VIII.2017, 50°32'55.443"N, 13°51'6.569"E,

1 juvenilní ex., vždy lesnická výsadba s přechodem do travních porostů; 15.IV.2017, 50°33'09,9"N, 13°48'07,2"E, 1 ex.; 18.V.2017, 50°32'33,5"N, 13°48'28,1"E, 1 ex.; 30.V.2017, 50°33'55,0"N, 13°47'54,6"E, 1 ex.; 2.VI.2017, 50°33'32,3"N, 13°47'41,7"E, 1 ex.; 6.VI.2017, 50°33'09,9"N, 13°48'07,2"E, 11 pullus; 9.VI.2017, 50°33'21,1"N, 13°48'01,1"E, 7 pullus; 16.VI.2017, 50°33'32,3"N, 13°47'41,7"E, 9 pullus; 16.VI.2017, 50°33'55,0"N, 13°47'54,6"E, 10 pullus; 16.VI.2017, 50°33'40,0"N, 13°48'57,0"E, 5 pullus; 30.VI.2017, 50°33'21,1"N, 13°48'01,1"E, 1 ex.; 30.VI.2017, 50°33'09,9"N, 13°48'07,2"E, 1 ex.; 16.VII.2017, 50°33'09,9"N, 13°48'07,2"E, 7 pull.; 13.VII.2017, 50°33'21,1"N, 13°48'01,1"E, 4 pullus, vše stromořadí s travním porostem; 30.VI. 2017, 50°32'03,3"N, 13°50'08,0"E, 1 ex.; 3.VI.2017, 50°32'15.284"N, 13°50'28.124"E, 2 ex.; 3.VI.2017, 50°32'00,0"N, 13°50'19,0"E, 1 ex. + 6 pullus; 9.VI.2017, 50°32'56,0"N, 13°49'45,4"E, 1 ex.; 16.VI.2017, 50°32'18,9"N, 13°50'24,0"E, 3 pullus; 16.VI.2017, 50°32'56,0"N, 13°49'45,4"E, 1 ex.; 23.VI.2017, 50°32'56,0"N, 13°49'45,4"E, 10 pullus; 23.VI.2017, 50°32'00,0"N, 13°50'19,0"E, 1 ex., vždy okraj sukcesní plochy s rozvolněným stromy.

Křepelka polní (*Coturnix coturnix*) [Š2, NT]

Tento druh hnízdí po celé ploše výsypky na všech travnatých plochách. Křepelka polní se rovnoměrně a hojně vyskytuje po celém území České republiky (5 000–10 000 hnízdicích párů). Početnost v prostoru Radovesické výsypky 10–15 hnízdicích párů.

Nálezová data:

15.V.2017, 50°33'46.954"N, 13°48'3.971"E, 5 ♂♂; 15.V.2017, 50°32'58.905"N, 13°49'35.491"E, 3 ♂♂; 25.V.2017, 50°32'2.707"N, 13°49'18.718"E, 6 ♂♂; 3.VI.2017, 50°32'14.768"N, 13°50'32.285"E, 5 ♂♂; 18.VI.2017, 50°33'46.954"N, 13°48'3.971"E, 4 ♂♂; 18.VI.2017, 50°32'58.905"N, 13°49'35.491"E, 5 ♂♂; 30.VI.2017, 50°32'2.707"N, 13°49'18.718"E, 3 ♂♂; 2.VIII.2017, 50°33'46.954"N, 13°48'3.971"E, 2 ♂♂; 2.VIII.2017, 50°32'58.905"N, 13°49'35.491"E, 1 ♂; 15.VIII.2017, 50°32'2.707"N, 13°49'18.718"E, 1 ♂, vždy travní porosty; 15.V.2017, 50°32'32.538"N, 13°51'5.545"E, 3 ♂♂; 15.V.2017, 50°32'24.122"N, 13°49'44.025"E, 4 ♂♂; 18.VI.2017, 50°32'27,211"N, 13°49'54,798"E, 2 ♂♂; 18.VI.2017, 50°32'32,538"N, 13°51'5,545"E, 5 ♂♂; 18.VI.2017, 50°32'24,122"N, 13°49'44,025"E, 4 ♂♂; 2.VIII.2017, 50°32'32,538"N, 13°51'5,545"E, 2 ♂♂; 2.VIII.2017, 50°32'24,122"N, 13°49'44,025"E, 2 ♂♂, vždy oplocenky s mladou výsadbou a okolní luční porosty.

Kulík říční (*Charadrius dubius*) [VU]

Kulík říční se v roce 2017 na Radovesické výsypce vyskytoval pouze u vodní nádrže v údolíčku mezi sukcesními plochami. Kulík říční se nepříliš početně vyskytuje po celém území České republiky (800–1400 hnízdicích párů). V prostoru Radovesické výsypky hnízdí 1 pár.

Nálezová data:

25.IV.2017, 50°32'27.162"N, 13°50'26.212"E, 2 ex.; 15.V.2017, 50°32'27.162"N, 13°50'26.212"E, 2 ex.; 30.V.2017, 50°32'27.162"N, 13°50'26.212"E, 2 ex.; 10.VI.2017, 50°32'27.162"N, 13°50'26.212"E, 2 ex.; 15.VII.2017, 50°32'27.162"N, 13°50'26.212"E, 2 ex.; 25.VIII.2017, 50°32'27.162"N, 13°50'26.212"E, 2 ex., vždy vlhký okraj vodní plochy s rozvolněným travním porostem.

Labuť velká (*Cygnus olor*) [LC]

V roce 2017 byl pozorován jeden dvouletý jedinec na větší vodní ploše na spodní rekultivované části výsypky. Na vodní ploše mezi sukcesními plochami hnízdí pravidelně již několik let jeden pár. Labuť velká se nehojně vyskytuje po celém území České republiky (440–500 hnízdicích párů). V prostoru Radovesické výsypky 1 hnízdí pár.

Nálezová data:

20.V.2017, 50°33'29,485"N, 13°47'57,420"E, 1 ex.; 18.VI.2017, 50°32'30,683N, 13°50'26,045"E, 1 pár; 31.VII.2017, 50°32'30,683N, 13°50'26,045"E, 1 pár + 4 pullus; 15.VIII.2017, 50°32'30,683N, 13°50'26,045"E, 1 pár + 4 pullus, vždy vodní plocha s rákosím.

Ledňáček říční (*Alcedo atthis*) [§2, VU]

Ledňáček říční byl několikrát pozorován na západním okraji Radovesické výsypky při lovu potravy. Tento druh hnízdí po celém území České republiky v nepříliš hojných počtech (500–900 hnízdících párů).

Nálezová data:

15.IV.2017, 50°33'57,562"N, 13°46'57,423"E, 1 adultní ex., nové vodní plochy.

Lelek lesní (*Caprimulgus europaeus*) [§2, EN]

Na Radovesické výsypce byl tento druh pozorován pouze při podzimním tahu a to jednou na okraji jižní sukcesní plochy a několikrát na západním okraji Radovesické výsypky. Lelek lesní se ve větších počtech vyskytuje pouze v jižních a severních Čechách, jinde jen ojediněle (celkem 400–700 hnízdících párů).

Nálezová data:

30.VIII.2017, 50°32'10,396"N, 13°50'31,149"E, 1 juvenilní ex.; 27.VIII.2017, 50°32'37,889"N, 13°48'22,603"E, 1 adultní ex. + 2 juvenilní ex., vždy travní porosty se solitárními stromy.

Linduška luční (*Anthus pratensis*) [NT]

Linduška luční hnízdí v oblastech kolem oplocenek. Tento druh se vyskytuje více v Čechách než na Moravě a to především v příhraničních oblastech (celkem 35 000–70 000 hnízdících párů). V prostoru Radovesické výsypky hnízdí 10–15 párů.

Nálezová data:

15.V.2017, 50°32'27,211"N, 13°49'54,798"E, 2 ex.; 15.V.2017, 50°32'32,538"N, 13°51'5,545"E, 2 ex.; 25.V.2017, 50°32'10,374"N, 13°50'47,297"E, 1 ex.; 18.VI.2017, 50°32'32,538"N, 13°51'5,545"E, 1 ex.; 15.VIII. 2017, 50°32'27,211"N, 13°49'54,798"E, 1 ex.; 15.VIII.2017, 50°32'10,374"N, 13°50'47,297"E, 5 ex., vždy oplocenky s mladou výsadbou.

Luňák červený (*Milvus milvus*) [§1, CR]

Na Radovesické výsypce se vyskytuje velmi sporadicky, pozorován byl pouze na spodní rekultivované části při lovu potravy. Luňák červený se vyskytuje na většině území České republiky, avšak je jen velmi málo početný (30–50 hnízdících párů).

Nálezová data:

16.VI.2017, 50°32'56,611"N, 13°47'57,884"E, 1 lovící ex.; 20.VI.2017, 50°33'21,082"N, 13°47'59,427"E, 1 lovící ex., vždy travní porosty.

Moták pochop (*Circus aeruginosus*) [§3, VU]

Motáci hnízdí na jižní i severní sukcesi a na několika okolních nádržích s dostatečným porostem rákosí. Moták pochop se rovnoměrně vyskytuje po celém území České republiky (1300–1700 hnízdících párů). Na Radovesické výsypce hnízdí 10–12 párů.

Nálezová data:

25.IV.2017, 50°33'28,149"N, 13°48'3,600"E, 1 pár; 25.V.2017, 50°33'28,149"N, 13°48'3,600"E, 1 ♂; 30.VI.2017, 50°33'28,149"N, 13°48'3,600"E, 1 pár; 2.VII.2017, 50°33'28,149"N, 13°48'3,600"E, 3 juvenilní ex.; 15.V. 2017 a 17.VIII. 2017, 50°32'9,695"N, 13°49'30,978"E, 1 pár; 10.VI.2017 a 17.VIII.2017, 50°31'47,206"N, 13°49'35,999"E, 1 pár; 20.VI.2017 a 29.VII.2017, 50°31'47,206"N, 13°49'35,999"E, 1 ♂; 15.V.2017, 50°31'54,326"N, 13°50'25,747"E, 1 pár; 25.VIII.2017, 50°31'54,326"N, 13°50'25,747"E, 1 ♀; 15.V.2017 a 13.VI.2017, 50°32'2,772"N, 13°50'18,408"E,

1 pár; 18.VII.2017, 50°32'2.772"N, 13°50'18.408"E, 1 ♂; 15.V.2017a 15.VII.2017, 50°32'30.623"N, 13°50'27.744"E, 1 pár; 15.VIII.2017, 50°32'30.623"N, 13°50'27.744"E, 3 juvenilní ex.; 25.IV.2017, 18.VI.2017 a 18.VII.2017, 50°32'48.001"N, 13°49'50.974"E, 1 ♂; 15.V.2017 a 2.VII.2017, 50°33'28.149"N, 13°48'3.600"E, 1 ♂, vždy vodní plocha s rákosinou.

Potápka malá (*Tachybaptus ruficollis*) [§3, VU]

Potápka malá hnízdí v horní polovině Radovesické výsypky na většině vodních ploch s dostatečným porostem rákosí a bez rybářského obhospodařování. Nejvíce párů je na jižní sukcesi a v jejím okolí. Druh žije po celé České republice (2000–4000 hnízdicích párů). V prostoru Radovesické výsypky bylo zjištěno 20–25 hnízdicích párů.

Nálezová data:

10.VI.2017 a 17.VII.2017, 50°32'6.959"N, 13°48'55.974"E, 3 ex.; 10.VI.2017 a 18.VIII.2017, 50°32'6.959"N, 13°48'55.974"E, 2 ex.; 15.V.2017, 50°32'6.959"N, 13°48'55.974"E, 1 ex.; 15.V.2017, 50°32'1.755"N, 13°49'22.856"E, 2 ex.; 15.VIII.2017, 50°32'1.755"N, 13°49'22.856"E, 1 juvenilní ex.; 10.VI.2017, 50°32'12.360"N, 13°49'38.769"E, 5 ex.; 15.V.2017, 50°32'8.039"N, 13°50'16.157"E, 12 ex.; 20.VI.2017, 50°32'8.039"N, 13°50'16.157"E, 10 ex.; 15.VIII.2017, 50°32'8.039"N, 13°50'16.157"E, 8 ex. + 10 juvenilních ex.; 15.V.2017, 50°32'28.758"N, 13°50'27.590"E, 3 ex.; 15.VIII.2017, 50°32'28.758"N, 13°50'27.590"E, 2 ex. + 3 juvenilní ex.; 10.VI.2017 a 20.VII.2017, 50°32'35.041"N, 13°50'19.865"E, 4 ex.; 10.VI.2017, 50°32'56.051"N, 13°50'35.005"E, 3 ex.; 15.VIII.2017, 50°32'56.051"N, 13°50'35.005"E, 3 ex.; 20.V.2017, 50°32'52.615"N, 13°49'57.618"E, 6 ex.; 18.VII.2017, 50°32'52.615"N, 13°49'57.618"E, 4 ex.; 15.VIII.2017, 50°32'52.615"N, 13°49'57.618"E, 6 ex. + 7 juvenilní ex., vždy vodní plocha s rákosinou.

Potápka roháč (*Podiceps cristatus*) [VU]

Tento druh byl pozorován pouze v jarních měsících a to na třech níže uvedených lokalitách. Potápka roháč hnízdí na celém území České republiky, ovšem není příliš hojná (2500–5000 hnízdicích párů).

Nálezová data:

13.V.2017, 50°32'58.039"N, 13°50'16.157"E, 2 ex.; 15.V.2017, 50°31'48.290"N, 13°49'30.951"E, 2 ex.; 10.VI.2017, 50°32'15.997"N, 13°50'11.716"E, 1 ex., vždy vodní plocha s rákosím bez intenzivního rybářského hospodaření.

Rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*) [§2, VU]

Rákosník velký potřebuje pro hnízdění porosty rákosin, podle toho se také jeho výskyt soustřeďuje především do oblastí obou sukcesních ploch a menších vodních nádrží v jejich okolí. Rákosník velký se hojněji vyskytuje především na jižní Moravě, v jižních a východních Čechách (celkem 1200–2400 hnízdicích párů). V prostoru Radovesické výsypky hnízdí 50–70 párů.

Nálezová data:

25.V.2017, 50°33'12.230"N, 13°49'33.392"E, 1 ♂; 30.VI.2017, 50°33'12.230"N, 13°49'33.392"E, 1 ♂; 25.V.2017, 50°32'13.325"N, 13°49'41.191"E, 3 ♂♂; 30.VI.2017, 50°32'13.325"N, 13°49'41.191"E, 3 ♂♂; 25.V.2017, 50°32'2.009"N, 13°49'21.915"E, 1 ♂; 25.V.2017, 50°33'28.149"N, 13°48'3.600"E, 3 ♂♂; 30.VI.2017, 50°33'29.150"N, 13°48'0.253"E, 3 ♂♂; 25.V.2017, 50°32'56.710"N, 13°50'34.455"E, 2 ♂♂; 30.VI.2017, 50°32'56.710"N, 13°50'34.455"E, 2 ♂♂; 15.V.2017 a 30.VI.2017, 50°32'36.047"N, 13°50'20.771"E, 2 ♂♂; 15.V.2017, 50°32'29.877"N, 13°50'26.804"E, 3 ♂♂; 25.V.2017, 50°32'22.396"N, 13°48'34.682"E, 3 ♂♂; 15.V.2017, 50°32'50.166"N, 13°49'49.869"E, 6 ♂♂; 25.V.2017 a 30.VI.2017, 50°32'6.685"N, 13°48'55.725"E, 1 ♂; 15.V.2017, 50°33'8.023"N, 13°48'52.046"E, 2 ♂♂; 18.VII.2017, 50°33'8.023"N, 13°48'52.046"E, 2 ♂♂; 25.V.2017, 50°32'21.593"N, 13°48'35.763"E, 1 ♂; 18.VII.2017, 50°32'21.593"N, 13°48'35.763"E, 3 ex.; 3.VI.2017, 50°32'10.279"N, 13°50'27.870"E, 5 ♂♂ + 1 ex.; 18.VI.2017,

50°32'12.991"N, 13°50'4.476"E, 1 ♂ + 1 adultní ♀; 19.VI.2017, 50°32'29.877"N, 13°50'26.804"E, 2 ♂♂; 15.VII.2017, 50°32'10.279"N, 13°50'27.870"E, 1 ♂ + 2 ♀♀; 16.VII.2017, 50°32'10.279"N, 13°50'27.870"E, 5 ♂♂ + 6 adultních ♀♀ + 4 juvenilní ex.; 16.VII.2017 a 30.VI.2017, 50°32'49.885"N, 13°50'20.771"E, 4 adultní ♂♂; 17.VII.2017, 50°32'22.396"N, 13°48'34.682"E, 2 adultní ♂♂; 17.VII.2017, 50°32'50.166"N, 13°49'49.869"E, 5 adultních ♂♂; 23.VII.2017, 50°32'29.781"N, 13°50'28.273"E, 1 juvenilní ex.; 23.VII.2017, 50°31'54.619"N, 13°50'24.448"E, 1 ex. + 1 juvenilní ex.; 25.VII.2017, 50°31'46.435"N, 13°49'37.688"E, 1 ♀, vždy vodní plocha s rákosinou.

Slavík modráček střeoevropský (*Luscinia svecica cyaneula*) [§2, EN]

Slavík modráček střeoevropský se na Radovesické výsypce vyskytuje hojně, především v její horní části, kde je dostatek vhodných vodních ploch s pozvolnými břehy a rozvolněnými porosty rákosu. Nejvíce párů hnízdí na jižní a severní sukcesi, dále pak na vodní nádrži Hetov a v jejím okolí, několik párů hnízdí i na menších vodních ploškách v údolí mezi sukcesními plochami. Největší hnízdní populace slavíka modráčka střeoevropského je v jižních Čechách, dále hnízdí v západních a severozápadních Čechách a na jižní Moravě. Ve zbylých částech České republiky žije jen ojedinele (celkem 400–600 hnízdicích párů). V prostoru Radovesické výsypky jsme zjistili 20–25 hnízdicích párů.

Nálezová data:

13.IV.2017, 50°32'35.655"N, 13°50'26.315"E, 2 ♂♂; 13.IV.2017, 50°31'47.638"N, 13°49'39.040"E, 2 ♂♂; 15.IV.2017, 50°32'31.507"N, 13°49'22.395"E, 1 ♂; 15.IV.2017, 50°32'6.787"N, 13°49'19.110"E, 1 ♂; 15.IV.2017, 50°32'57.874"N, 13°49'54.323"E, 1 ♂; 3.VI.2017, 50°32'10.279"N, 13°50'27.870"E, 1 ♂; 7.VI.2017, 50°32'51.363"N, 13°49'56.652"E, 1 ♂; 18.VI.2017, 50°32'12.991"N, 13°50'4.476"E, 3 ♂♂ + 1 ♀ + 2 juvenilní ex.; 15.VII.2017, 50°32'10.279"N, 13°50'27.870"E, 1 juvenilní ex.; 16.VII.2017, 50°32'10.279"N, 13°50'27.870"E, 3 juvenilní ex., vždy vodní plocha s pozvolným přechodem do rákosí; 13.IV.2017, 50°31'54.414"N, 13°50'24.307"E, 1 ♂; 15.IV.2017, 50°31'54.021"N, 13°50'2.677"E, 1 ♂, vždy podmáčená rákosina; 31.VII.2017, 50°32'12.188"N, 13°51'7.256"E, 3 juvenilní ex.; 12.VIII.2017, 50°32'55.443"N, 13°51'6.569"E, 1 juvenilní ex.; 22.VIII.2017, 50°32'12.188"N, 13°51'7.256"E, 1 juvenilní ♂, vždy podmáčený příkop s rákosinou.

Strnad luční (*Emberiza calandra*) [§1, VU]

Strnad luční obývá nově vzniklé oplocenky a vyskytuje se i na okraji jižní sukcese. Tento druh hojněji hnízdí na jižní Moravě, ve středních a západních Čechách (celkem 4000–8000 hnízdicích párů).

Nálezová data:

15.V.2017, 50°32'32.538"N, 13°51'5.545"E, 2 ♂♂; 18.VI.2017, 50°32'32.538"N, 13°51'5.545"E, 1 ♂; 2.VIII.2017, 50°32'32.538"N, 13°51'5.545"E, 4 ex., vše oplocenky a neudržovaný pár travin s bodláky a solitérními keři; 25.V.2017, 50°32'15.332"N, 13°50'3.447"E, 1 ♂; 25.V.2017, 0°32'3.923"N, 13°50'25.223"E, 2 ♂♂; 30.VI.2017, 50°32'15.332"N, 13°50'3.447"E, 1 ♂; 30.VI.2017, 50°32'3.923"N, 13°50'25.223"E, 2 ♂♂; 15.VIII.2017, 50°32'15.332"N, 13°50'3.447"E, 2 ex.; 15.VIII.2017, 50°32'3.923"N, 13°50'25.223"E, 5 ex., vše okraj sukcesní plochy s travinami a solitérními stromy či keři. V prostoru Radovesické výsypky hnízdí 10–15 párů.

Ťuhák obecný (*Lanius collurio*) [§3, NT]

Ťuhák obecný hnízdí po celém území Radovesické výsypky. Vyhledává mladé lesní porosty a křoviny, proto je hojnější na spodní části Radovesické výsypky, kde převládá lesnická rekultivace. V prostoru Radovesické výsypky bylo zjištěno 20–25 hnízdicích párů.

Nálezová data:

15.V.2017, 50°32'27.211"N, 13°49'54.798"E, 2 ♂♂; 15.V.2017, 50°33'5.637"N, 13°50'22.728"E, 1 ♂; 15.V.2017, 50°32'50.490"N, 13°50'53.038"E, 2 páry + 1 ♀; 15.V.2017, 50°32'32.538"N, 13°51'5.545"E, 3 páry; 15.V.2017, 50°32'29.171"N, 13°48'32.371"E, 1 ♂; 25.V.2017, 50°31'52.886"N, 13°51'13.487"E, 3 ♂♂ + 1 ♀; 25.V.2017, 50°32'10.374"N, 13°50'47.297"E, 2 páry; 18.VI.2017, 50°32'27.211"N, 13°49'54.798"E, 2 páry; 18.VI.2017, 50°33'5.637"N, 13°50'22.728"E, 1 pár; 18.VI.2017, 50°32'50.490"N, 13°50'53.038"E, 3 páry; 18. 6. 2017, 50°32'29.171"N, 13°48'32.371"E, 1 ♀; 18.VI.2017, 50°32'32.538"N, 13°51'5.545"E, 4 ♂♂ + 2 ♀♀; 30.VI.2017, 50°31'52.886"N, 13°51'13.487"E, 2 páry; 30.VI.2017, 50°32'10.374"N, 13°50'47.297"E, 1 pár; 31.VII.2017, 50°32'27.211"N, 13°49'54.798"E, 4 ♂♂; 2.VIII.2017, 50°33'5.637"N, 13°50'22.728"E, 1 ♂ + 3 juvenilní ex.; 2.VIII.2017, 50°32'50.490"N, 13°50'53.038"E, 2 páry + 1 ♂ + 6 juvenilních ex.; 2.VIII.2017, 50°32'29.171"N, 13°48'32.371"E, 3 juvenilní ex.; 2.VIII.2017, 50°32'32.538"N, 13°51'5.545"E, 10 juvenilních ex.; 15.VIII.2017, 50°32'27.211"N, 13°49'54.798"E, 3 ♂♂ + 12 juvenilních ex.; 15.VIII.2017, 50°31'52.886"N, 13°51'13.487"E, 1 ♂ + 4 juvenilní ex.; 15.VIII.2017, 50°32'10.374"N, 13°50'47.297"E, 2 ♂♂ + 5 juvenilních ex., vše oplocenka s mladou lesnickou výsadbou; 25.V.2017, 50°32'16.079"N, 13°50'7.424"E, 1 pár + 1 adultní ♂; 3.VI.2017, 50°32'10.279"N, 13°50'27.870"E, 2 ♂♂; 30.VI.2017, 50°32'16.079"N, 13°50'7.424"E, 3 ♂♂; 15.VIII.2017, 50°32'16.079"N, 13°50'7.424"E, 2 juvenilní ex., vše okraj sukcesní plochy s travinným porostem a soliterními stromy či keři; 15.V.2017, 50°33'35.270"N, 13°48'54.003"E, 1 ♂; 15.V.2017, 50°33'12.741"N, 13°48'22.364"E, 2 ♂♂; 18.VI.2017, 50°33'35.270"N, 13°48'54.003"E, 1 pár; 18.VI.2017, 50°33'12.741"N, 13°48'22.364"E, 2 páry; 2.VIII.2017, 50°33'12.741"N, 13°48'22.364"E, 1 ♂, vše mladá lesní smrková výsadba.

Ťuhýk šedý (*Lanius excubitor*) [§3, VU]

Tento druh byl během hnízdní sezóny roku 2017 pozorován na nově vzniklých oplocenkách při východním okraji Radovesické výsypky. V zimě je možno ťuhýka šedého pozorovat na celém území výsypky. Ťuhýk šedý hnízdí po celém území České republiky v nehojných počtech (1000–2000 hnízdicích párů). V prostoru Radovesické výsypky hnízdí 1 pár.

Nálezová data:

31.VII.2017, 50°32'20.336"N, 13°50'42.397"E, 1 ex.; 15.VIII.2017, 50°32'28.284"N, 13°49'31.918"E, 3 juvenilní ex., vždy oplocenky s mladou výsadbou; 2.VIII.2017 a 7.VIII.2017, 50°33'2.786"N, 13°49'53.547"E, 1 juvenilní ex., soliterní stromy uprostřed cest.

Vlaštovka obecná (*Hirundo rustica*) [§3, NT]

Vlaštovka obecná se objevuje na všech vodních plochách výsypky, kde hledá potravu, ke konci srpna a na začátku září se v řádech tisíců jedinců vyskytuje na několika nocovištích, především na jižní sukcesi a vodní nádrži Hetov při jihozápadním okraji výsypky.

Nálezová data:

15.V.2017, 50°32'29.547"N, 13°50'27.432"E, cca 40 ex.; 25.V.2017, 50°32'14.023"N, 13°50'27.873"E, cca 20 ex.; 25.V.2017, 50°31'51.391"N, 13°49'25.929"E, cca 50 ex.; 10.VI. 2017, 50°32'25.059"N, 13°48'34.872"E, cca 40 ex.; 10.VI.2017, 50°33'29.476"N, 13°47'58.088"E, cca 50 ex.; 10.VI.2017, 50°31'51.391"N, 13°49'25.929"E, cca 100 ex.; 18.VII.2017, 50°32'29.547"N, 13°50'27.432"E, cca 60 ex.; 18.VII.2017, 50°32'14.023"N, 13°50'27.873"E, cca 30 ex.; 18.VII.2017, 50°33'29.476"N, 13°47'58.088"E, cca 70 ex.; 15.VIII.2017, 50°32'29.547"N, 13°50'27.432"E, cca 40 ex.; 15.VIII.2017, 50°33'29.476"N, 13°47'58.088"E, cca 20 ex., vždy vodní plocha; 15.VII.2017, 50°32'9.021"N, 13°50'25.477"E, cca 200 ex.; 23.VII.2017, 50°32'29.781"N, 13°50'28.273"E, 20 ex.; 1.VIII.2017, 50°31'47.646"N, 13°49'36.814"E, cca 2000 ex.; 25.VIII.2017, 50°31'47.646"N, 13°49'36.814"E, cca 1000 ex.; 30.VIII.2017, 50°32'11.023"N, 13°50'27.442"E,

cca 200 ex.; 4.IX.2017, 50°31'47.646"N, 13°49'36.814"E, cca 200 ex., vždy nocování v rákosinovém porostu na vodní ploše.

Volavka popelavá (*Ardea cinerea*) [NT]

Volavka popelavá byla pozorována jen na dvou lokalitách při lovu potravy. Na východním okraji jižní sukcesní plochy a na vodní nádrži Hetov. Volavka popelavá se rovnoměrně vykytuje po celém území České republiky (1900–2300 hnízdicích párů).

Nálezová data:

15.V.2017, 50°32'17,294"N, 13°50'25,388"E, 1 ex.; 25.V.2017, 50°34'48,031"N, 13°49'32,396"E, 1 ex.; 18.VI.2017, 50°34'48,031"N, 13°49'32,396"E, 1 ex.; 8.VII.2017, 50°32'17,294"N, 13°50'25,388"E, 1 ex.; 18.VII.2017, 50°34'48,031"N, 13°49'32,396"E, 1 ex.; 25.VIII.2017, 50°32'17,294"N, 13°50'25,388"E, 1 ex.; 4.IX.2017, 50°34'48,031"N, 13°49'32,396"E, 1 ex., vždy vodní plocha s rákosinou.

Výr velký (*Bubo bubo*) [§3, EN]

Pozorován jednou poblíž jižního okraje Radovesické výsypky na lovu. V okolí Radovesické výsypky hnízdí 2–3 páry této sovy, do plochy výsypky zaletují pouze na lov. Výr velký nepočetně hnízdí na celém území České republiky (600–900 hnízdicích párů).

Nálezová data:

25.VIII.2017, 50°31'53,702"N, 13°50'23,727"E, 1 lovicí ex., travní porosty.

Žluva hajní (*Oriolus oriolus*) [§2, LC]

Žluva hajní se na Radovesické výsypce vyskytuje jen velmi ojediněle. Byly zaznamenány jen dva hnízdicí páry, jeden na severní a druhý na jižní sukcesi. Tento druh hnízdí po celé České republice, vyjma vyšších poloh, nejpočetnější je na jižní Moravě (celkem 8000–16 000 hnízdicích párů). V prostoru Radovesické výsypky zjištěny 2 hnízdní páry.

Nálezová data:

25.V.2017, 50°32'3.268"N, 13°50'12.276"E, 1 ♂; 15.V.2017, 50°32'53.389"N, 13°49'50.500"E, 1 pár; 30.VI.2017, 50°32'3.268"N, 13°50'12.276"E, 1 pár; 18.VI.2017, 50°32'53.389"N, 13°49'50.500"E, 2 páry; 2.VIII.2017, 50°32'53.389"N, 13°49'50.500"E, 5 ex.; 15.VIII.2017, 50°32'3.268"N, 13°50'12.276"E, 4 ex., vše středně starý lesní prost bříz a vrb.

Diskuze a závěr

V rámci našeho průzkumu v roce 2017 jsme na ploše Radovesické výsypky zaznamenali výskyt 30 zvláště chráněných druhů ptáků. U celkem 8 druhů byl zjištěn výskyt pouze v době tahu: v období zimy a jarního tahu (2 druhy) a v rámci podzimního tahu (6 druhů). Během hnízdního období byl zaznamenán výskyt 22 druhů, z toho u 14 z nich bylo prokázáno hnízdění.

V porovnání s průzkumy z předešlých let počet zvláště chráněných druhů na Radovesické výsypce stoupl. Tým z České zemědělské univerzity v Praze zaznamenal ve svém průzkumu z období ledna 1994–ledna 1995 celkem 16 zvláště chráněných druhů ptáků (CIBULKA 1995).

Nejvíce druhů se nachází na sukcesních plochách, větší druhová diverzita je na jižní sukcesní ploše, která je mladší a méně zarostlá než severní sukcesní plocha, na které již několik let pozorujeme ubývání počtu druhů i jedinců. Např. u slavíka modráčka středoevropského (*Luscinia svecica svecica*) na severní sukcesi v letech 2012–2016 jsme při předchozích mapování zaznamenali až 10 párů, v roce 2017 už pouze 2 páry.

Jižní sukcese je zhruba o 5 let mladší než severní sukcese. A právě při porovnávání různě starých sukcesních ploch se nabízí otázka, jak s nimi naložit do budoucna. Obě plochy byly záměrně ponechány přirozené sukcesi, což ale povede ke ztrátě hnízdních příležitostí pro většinu zvláště

chráněných druhů, které tak postupně z Radovesické výsypky vymizí. Další možností je u obou ploch začít s údržbou. Pravidelným sekáním a prožávkou dřevin se potlačí sukcese a zachovají se hnízdiště především pro druhy hnízdící v rákosí a na zemi. Další, z výzkumného hlediska zajímavou variantou, je zvolit u obou sukcesí rozdílný přístup. Severní sukcese by se mohla nadále nechat přirozeně zarůstat a jižní sukcesí by bylo možné začít udržovat tak, aby se zabránilo rozšíření dřevin. Ve výběru hospodaření na sukcesních plochách Radovesické výsypky by mohly pomoci výsledky z nedaleké výsypky Pokrok (vnitřní výsypka Velkolomu Bílina nedaleko Duchcova), kde bylo na sukcesní ploše na začátku roku 2018 provedeno řízené vypalování (Miroslav Horák, Ing. Tomáš Hamerník, Severočeské doly, a.s. – ústní sdělení).

Použité zdroje

- ANONYMUS (2013): *Výhláška č. 395/1992 Sb. Ministerstva životního prostředí České republiky, kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů.* [aktuální k 15. 7. 2013]
- CIBULKA J. (1995): *Pedologicko-biologické zhodnocení předpolí výsypky Radovesice.* – Ms., 17 pp. + přílohy [Depon. in: Městský úřad Bílina]
- HROBČICE (2018): *Radovesická výsypka* [On-line: <http://www.hrobce.cz/informace-o-obci/blizke-okoli/radovesicka-vysypka/>. Použito 1. 3. 2018]
- KABRNA M. (2015): *Zhodnocení sukcesních ploch na Radovesické výsypce pro účely vyhlášení VKP.* – Ms., 41 pp. + přílohy [R-PRINCIP Most, s.r.o., Most; depon. in: Městský úřad Bílina]
- SEVEROČESKÉ DOLY A.S. (2018): *Vývoj rekultivačních postupů na území Radovesické výsypky.* [On-line: <http://www.sdas.cz/aktivity/tvorba-a-obnova-krajiny/vyvoj-rekultivacnich-postupu-na-uzemi-radovesicke-vysypky.aspx>. Použito 1. 3. 2018]
- ŠTASTNÝ K., BEJČEK V. & HUDEC K. [red.] (2006): *Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice: 2001 – 2003.* – Aventinum, Praha. 463 pp. + přílohy.
- ŠTASTNÝ K., BEJČEK V. & NĚMEC M. (2017): *Červený seznam ptáků České republiky. – Příroda, Praha, 34: 107–154.*

Obr. 1. Radovesická výsypka, jedna z vodních ploch v tzv. jižní sukcesi. Foto A. Vaníková.
Fig. 1. Radovesická spoil heap, one of flooded depressions in the southern non reclaimed experimental place. Photo by A. Vaníková.

Obr. 2. Bekasina otavní (*Gallinago gallinago*). Foto Jiří Vaník.
Fig. 2. Common snipe (*Gallinago gallinago*). Photo by Jiří Vaník.

Obr. 3. Krutihlav obecný (*Jynx torquilla*) se snůškou v jedné z vyvěšovaných budek. Foto Jan Suja.
Fig. 3. Eurasian wryneck (*Jynx torquilla*) with clutch in one of the installed nesting boxes. Photo by Jan Suja.

Obr. 4. Lelek lesní (*Caprimulgus europaeus*). Foto Jan Suja.
Fig. 4. European nightjar (*Caprimulgus europaeus*). Photo by Jan Suja.